

Rafał Urban

(ur. [24 lipca 1893](#) r.)

w [Głogówku (dzielnica Winiary(powiat prudnicki))], zm. [12 stycznia 1972](#) r. w [Warszawie](#)) – polski pisarz, gawędziarz śląski, autor dramatu *Termin Nyski, czyli sterylizacja naiwnego baranka nieludzka komedia autochtoniczna z epoki Trzeciego Rajchu w 5 aktach biurokratycznych ... napisał chłop bezimienny, syn ziemi odzyskanej*.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Rafa%C5%82_Urban

Ballada dla Rafała Urbana <https://www.youtube.com/watch?v=aBhp0ynIzVs>

„Sady i ogrody Rafała Urbana

Kiedy w roku 1982 Instytut Śląski w Opolu rozpoczął wydawanie Pism Rafała Urbana i kiedy w okazałym tomie zebrać można było rozproszone opowiadania, gawędy, utwory dramatyczne, a nawet poezje, niejeden czytelnik ze zdumieniem dowiadywał się, że jest to pierwsza autorska książka tego pisarza. Znany był już wcześniej z prasy, radia oraz wydawnictw zbiorowych, jak Pamiętniki Opolan, kalendarze czy almanachy regionalne, nigdy jednak przedtem nie wydano mu książki własnej i trzeba było dopiero jego śmierci, by mogły się ukazać jego Pisma, prawda, iż nieomal jako dzieło klasyka, gdyż wymagające naukowego komentarza i opacowania ...”
Wstęp do obszernej i ciekawej biografii Rafała Urbana z książki Wilhelma Szewczyka „Syndrom śląski szkice o ludziach i dziełach” wydanej przez Wydawnictwo „Śląsk” ISBN 82-216-0583-4

Rafał Urban urodził się w rodzinie chłopskiej w Winiarach pod [Głogówkiem](#) ([Śląsk Opolski](#)). Naukę rozpoczął w miejscowej szkole ludowej. Następnie trafił do gimnazjum w [Nysie](#), skąd został wkrótce karnie [relegowany](#) za posiadanie, zakazanych wówczas, polskich książek i komunistycznych broszur. Przez jakiś czas podejmował różne prace zarobkowe. Szczęśliwym trafem zetknął się z księdzem Aleksandrem Skowrońskim — działaczem narodowym i poetą górnośląskim, dzięki któremu znów powrócił do gimnazjum, tym razem w [Prudniku](#), tam też uzyskał maturę w roku [1914](#). Miał wówczas 21 lat.

Po wybuchu [I Wojny Światowej](#) został powołany do pruskiej armii. Pod koniec walk, trafił do niewoli kanadyjskiej. Po zwolnieniu, przez następne trzy lata, pracował jako ogrodnik w [Anglii](#). Potem powrócił na [Śląsk](#), by po plebiscycie znów wyruszyć w świat. Studiował dorywczo na kilku uniwersytetach m.in. na [Sorbonie](#). Ukończył akademię Rolniczo-Leśną w [Monachium](#), gdzie nauczył się zawodu rolnika i ogrodnika. Po studiach pracował w instytucie hodowli roślin w [Munichenburgu](#) pod [Berlinem](#). W tym czasie zwiedził również [Francję](#), Anglię, [Włochy](#), [Jugosławię](#), [Holandię](#), kraje skandynawskie, [Szwajcarię](#), [Rosję](#) i sporo krajów pozaeuropejskich.

W [1931](#) roku osiedlił się na stałe w swoich rodzinnych stronach w Winiarach. Ożenił się z gospodarską córką z sąsiedniej wioski Anastazją Zarysz. W Winiarach przeżył niemal całą drugą wojnę światową i dopiero pod jej koniec został, wraz z całą rodziną, przymusowo ewakuowany w okolice [Jeziora Bodeńskiego](#). Powrócił w [1946](#) roku i zajął się rolnictwem oraz sadownictwem.

Jako pisarz Rafał Urban zadebiutował dopiero w [1948](#) roku. Wziął udział w konkursie, ogłoszonym przez Towarzystwo Przyjaciół Nysy na utwór literacki, bądź naukowy, związany z

ziemią nyską. W dwóch kolejnych konkursach otrzymał wyróżnienie oraz przyznano mu dwukrotnie po 30 tys. zł, za nadesłane utwory. Jednym z nich była autobiograficzna opowieść pt. *Szkoła*, drugim komediodramat *Termin nyski* – najbardziej bodaj znany utwór pisarza. Oryginalny i nowatorski *Termin nyski*, wywołał spore kontrowersje i zakłopotanie wśród członków jury, jednakże ostatecznie uhonorowano Urbana nagrodą (głównie głosami zasiadających w komisji profesorów: S. Kolbuszewskiego i Z. Bednorza), która jednak nie usatysfakcjonowała autora, gdyż była niewystarczająca na zakup, potrzebnego w gospodarstwie, konia.

Od momentu przyznania Urbanowi nagrody, zaczęła się jego pisarska kariera. Twórczość pisarza rozszkana jest po różnych czasopiśmiech, drukował m.in. w katowickiej i opolskiej "Odrze", "Poglądach", "Panoramie", "Miesięczniku literackim", "Przemianach", "[Głosach znad Odry](#)", "[Życiu literackim](#)", "Opolu", "[Polityce](#)", "[Trybunie Opolskiej](#)", kalendarzach, [almanachach](#) i wydawnictwach zbiorowych. Za życia Urban nie doczekał się jednak książkowego wydania swoich dzieł.

Od [1955](#) roku Rafał Urban należał do [Związku Literatów Polskich](#) i był pierwszym prezesem jego opolskiego oddziału.

[12 stycznia 1972](#) roku Rafał Urban zmarł po operacji na oddziale onkologicznym w warszawskim szpitalu. Pochowano go na cmentarzu w [Głogówku](#).

W [1978](#) roku odsłonięto w rodzinnym mieście pisarza jego, wykonane przez Adolfa Panitza, popiersie, a w setną rocznicę urodzin Rafała Urbana jedną z ulic Głogówka nazwano jego imieniem.

Twórczość

Twórczość Rafała Urbana jest bardzo różnorodna, znajdują się w niej [bajki](#), [gawędy](#), opowiadania, wspomnienia, utwory dramatyczne, [wiersze](#), artykuły publicystyczne na różne tematy, a także artykuły naukowe na temat sadownictwa i rolnictwa. Utwory te, przez długi czas nie zostały zebrane w wydaniu książkowym i funkcjonowały w rozsypce na łamach lokalnych, przeważnie, czasopism.

Dopiero w [1982](#) roku, staraniem pracowników [Instytutu Śląskiego w Opolu](#), ukazały się *Pisma* Urbana. Książka zawiera obszerny wybór gawęd, kilka utworów lirycznych oraz dramatycznych, w tym debiutancki *Termin nyski*. Po ośmiu latach, wyszedł tom drugi *Pism*, gdzie obok literatury pięknej znalazły się również artykuły pisarza, dotyczące sadownictwa i ogrodnictwa.

Centralnym tematem twórczości Urbana jest [Śląsk](#) w ujęciu realistycznym i historycznym, jak również baśniowym i mitycznym. Ślązakami są, w większości, bohaterowie Urbana, śląskość obecna jest w obyczajach, folklorze, a przede wszystkim w języku. Śląsk jest również uniwersalnym modelem i punktem wyjścia dla rozważań ogólnych tj. kwestie etyczne, sztuka, refleksje na temat cywilizacji itp.

Twórczość o Rafale Urbanie

[Edward Stachura](#) napisał piosenkę poświęconą swojemu przyjacielowi – Rafałowi Urbanowi, pt.: "Piosenka dla Rafała Urbana"^[1]. Później została nagrana pod tym samym tytułem przez [Stare Dobre Małżeństwo](#) oraz przez Marka Gałązkę.

W miejscowości Brożec k. Krapkowic znajdują się ulica imienia Rafała Urbana. Jedna z ulic w Katowicach, w dzielnicy Kostuchna została nazwana jego imieniem.

- *język Rafała Urbana*, Opole 1992.
- Wilhelm Szewczyk, *Wstęp do „Pism” Rafała Urbana*, Opole 1982, t. 1.
  - Rafał Urban. *Człowiek i Pisarz*, red. W. Hendzel, Opole 1995. Rafał Urban (ur. 24 lipca 1893 r. w [Głogówku (dzielnica Winiary(powiat prudnicki))], zm. 12 stycznia 1972 r. w Warszawie) – polski pisarz, gawędziarz śląski, autor dramatu Termin Nyski, czyli sterylizacja naiwnego baranka nieludzka komedia autochtoniczna z epoki Trzeciego Rajchu w 5 aktach biurowatycznych ... napisał chłop bezimienny, syn ziemi odzyskanej http://pl.wikipedia.org/wiki/Rafa%C5%82_Urban